

Pudy a instinkty a jejich poruchy

- staré, fylogeneticky zakódované biologické mechanismy
- **instinkty** – stereotypnost bez individuální variability
- **pudy** – mají obsah a směr, mají jistou individuální variabilitu
- oba jsou druhově stálé
- obstarávají základní, trvalé postoje a formy chování, které zajišťují nezbytné potřeby individua

1. Pud zachování rodu – sexuální, péče o potomstvo
2. Pud zachování jedince – obživný, sebezáchovy, orientační, zvědavosti
3. Pud sdružovací (sociální)
4. Pud pro zpříjemnění existence (sebeuplatnění, vlastnický, zdobivost...)

Pud obživný

- velmi složitá reakce organismu, pud velmi silný, málo zranitelný
- nutnost příjmu potravy, vyhledávání potravy
- člověk ve snaze sehnat jídlo poruší i společenské normy
- intenzita regulována pocitem sytosti, hladu, chuti a žízně
- **hlad** – organismu chybí potrava, psychologicky – nepříjemné vjemy, biologicky – snížená hladina živin, centra řízení ventromediální a laterální jádra hypothalamu
  - poruchy : zvýšení – **bulimie**, snížení – **anorexie**, u většiny osob se chuť k jídlu v zátěžových situacích zeslabuje, u 10 – 20 % je to naopak
  - jídlo kompenzuje starosti, problémy, nedostatek lásky, navozuje uklidnění...
  - duševně nemocný nejí, protože se domnívá, že je jídlo otrávené nebo mu hlasy zakazují jíst, hluboká deprese – myslí, že jídla nejsou hodná
  - **sitofobie** – odmítání jídla, hlavně u paranoidních psychóz a psychotické deprese
  - **pica** – požívání nestravitelných předmětů i odporných látek (koprofagie, kanibalismus), hlavně u pokročilých demencí a u schizofreniků

Pud sebezáchovy

- vrozená obranná reakce, cílem je zachování vlastního já, vlastního bezpečí, naučený pud zachování celého rodu, pud sebezáchovy jedince může být v rozporu s pudem zachování rodiny, rodu, národa.
- základní reakce – útok, útěk, stupor
- poruchy vedou k sebevráždě (**automutilace**) a k sebevraždě (**suicidium**), k mrzacení a likvidaci vlastního potomstva či k likvidaci ostatních příslušníků rodu v zájmu zachování potomstva.
- automutilace či suicidium nemusí být nutně vždy v rozporu s pudem sebezáchovy, či s pudem zachování rodu, a tyto dva pudy se mohou prolínat i silně kolidovat.
- absence často u těžkých forem deprese, schizofrenie, masochismu, výjimečně u hysterie
- nejčastější formy automutilace – kastrace, poškozování a vypichování očí, amputace prstů, sebevražda
- **patická sebevražda** – vyplývá z psychopatologické symptomatiky
- **bilanční sebevražda** – únik z neřešitelné životní situace (nevyléčitelná choroba, staří bez financí, obava před vězením...), někdo tvrdí, že i zde musí být narušená psychika, někdo že mohou být úplně zdraví

Pud sexuální

 Podrobnější informace naleznete na stránce Psychofyziologie lidské sexuality.

- dříve pod vlivem Freuda byl vliv pudů na psychiku přeceňován, dnes je spíše podceňován
- sexuální pud je u lidí více ovlivňován psychosociálně, biologické vlivy mají menší vliv
- pohlavní pud dozrává později
- každé období má svou sexualitu
- hlavní komponenty – pohlavní identita, pohlavní role, pohlavní orientace, sexuální aktivita

Pohlavní identita

- zda se jedinec cítí mužem nebo ženou, je definitivně rozvinuta od 3. roku dítěte
- ovlivněna – chromozomální výbavou, gonádami, hormony, sex-specifická výchova
- vytváří se pohlavně specifické chování – pohlavní role

Sexuální orientace

- erotická preference určitých objektů
- může i u „většinově orientovaných“ vykazovat určité výkyvy od normy (např. vzájemná masturbace chlapců)

Sexuální reaktivita

- přítomna od raného dětství, u chlapečků je erekce běžná

Poruchy

Kvantitativní:

- nadměrný rozvoj se zvýšeným apetitem – **saferiasis** (muži), **nymfomanie** (ženy), většinou se to nepovažuje za duševní poruchu,
- nedostatečný rozvoj – **sexuální dysfunkce**

Kvalitativní:

- porucha identity, orientace a reaktivity – sexuální deviace viz dále

Pud rodičovský

- úzce souvisí s předchozím
- velmi obtížné zjistit jaká část je vrozená a jaká získaná výchovou
- poruchy časté – zanedbání výchovy – krkavčí matky, týrání
- někdy naopak přehnaná vazba – opičí láska (rodiče často neurotičtí)

Sociální pud

- přemrštění – **familiérnost**, nedostatek – **samotářství**

Odkazy

Zdroj

- BENEŠ, Jiří. *Studijní materiály* [online]. [cit. 2010]. <<http://jirben.wz.cz>>.